

718008
8 februari 2018

CONCEPT NOTITIE
REIKWIJDTE EN
DETAILNIVEAU
ENERGIEPARK
POTTENDIJK

Energiepark Pottendijk B.V.

Definitief

Duurzame oplossingen in
energie, klimaat en milieu

Postbus 579
7550 AN Hengelo
Telefoon (074) 248 99 40

Documenttitel	Concept Notitie Reikwijdte en detailniveau Energiepark Pottendijk
Soort document	Definitief
Datum	8 februari 2018
Projectnummer	718008
Opdrachtgever	Energiepark Pottendijk B.V.
Auteur	Joost Sissingh, Florentine van der Wind, Pondera Consult
Vrijgave	Eric Arends, Pondera Consult

INHOUDSOPGAVE

1	initiatief	1
1.1	Initiatief	1
1.2	M.e.r.-procedure	2
1.3	Initiatiefnemers en bevoegd gezag	5
1.4	Leeswijzer	5
2	Beleidskader	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Europees en rijksbeleid	7
2.3	Provinciaal beleid	8
2.4	Gemeentelijk beleid	12
2.5	Conclusie beleid	14
3	Voorgenomen activiteiten en alternatieven	15
3.1	Inleiding	15
3.2	Voorgenomen activiteit	15
3.3	Alternatieven	18
3.4	Gebiedsproces	19
4	Mogelijke effecten en maatregelen	21
4.1	Inleiding	21
4.2	Relevante milieueffecten alternatieven	21
4.3	Effectbeoordeling	24
4.4	Mitigerende maatregelen	26
4.5	Leemten in kennis en informatie	26
4.6	Evaluatie en monitoring	26
5	Procedures en besluitvorming	27
5.1	Inleiding	27
5.2	Vergunningen	27
5.3	M.e.r.-procedure	28
5.4	Informatie en inspraak m.e.r.-procedure	30

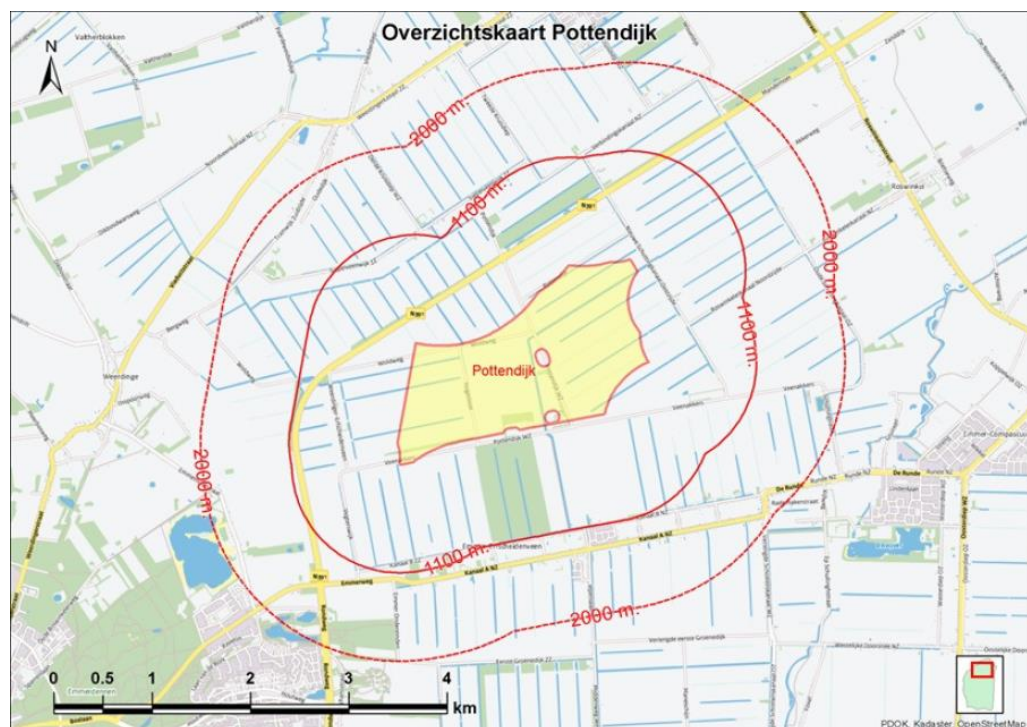
1 INITIATIEF

1.1 Initiatief

De locatie Pottendijk in het buitengebied van de gemeente Emmen is door de gemeente aangewezen voor de ontwikkeling voor windenergie. De gehele locatie biedt naar verwachting ruimte voor een gezamenlijk opgesteld vermogen van 50,5 MW. Er zijn verschillende partijen actief die op de locatie Pottendijk windturbines willen realiseren. Vooral nog is het niet gelukt om tot één gezamenlijk plan te komen dat voldoet aan de voorwaarden van de gemeente. Vooral de maximale tiphoogte van minder dan 150 meter zorgt voor een struikelblok. Eén van de grondeigenaren in het gebied ziet echter wel kansen om binnen de voorwaarden van de gemeente, op een deel van de locatie Pottendijk, een rendabel windpark en zonnenveld (genaamd Energiepark Pottendijk) te realiseren.

De locatie Pottendijk is in de Structuurvisie Windenergie, Emmen (vastgesteld op 28 juni 2016) na onderzoek aangewezen als voorkeurslocatie voor een naar schatting 50,5 MW te realiseren windpark. De locatie ligt in het veenkoloniaal gebied tussen Nieuw-Weerdinge en Emmer-Erfscheidenveen, in een grote ontginningsruimte ten noordwesten van Emmen (zie Figuur 1.1). Het voornemen betreft de invulling van een deel van de locatie Pottendijk.

Figuur 1.1 Locatie Pottendijk

Bron: Structuurvisie Emmen, Windenergie

(https://gemeente.emmen.nl/sites/default/files/overzichtskarten_windmolens.pdf)

Het concrete voornemen Energiepark Pottendijk, bestaat uit:

- een windpark van ongeveer 8 windturbines met elk een opgesteld vermogen van 4,2 MW en een maximale tiphoogte van minder dan 150 meter;
- een zonneveld van ca. 34 hectare
- alle bijbehorende civiele en elektrische voorzieningen (voor zowel het zonneveld als het windpark).

In januari 2018 hebben de initiatiefnemers van Energiepark Pottendijk een verzoek tot planologische medewerking voor het voornemen ingediend bij de gemeente Emmen. De gemeente heeft bij collegebesluit van 9 januari 2018 aangegeven procedurele medewerking te willen verlenen aan de realisatie van het energiepark. De gemeente heeft daarbij de wens te kennen gegeven dat:

- invulling van de gehele locatie wordt onderzocht;
- de uitgangspunten die zijn voortgekomen uit het gebiedsproces worden gerespecteerd, te weten een maximale tiphoogte van de turbines van minder dan 150 meter;
- minimaliseren van het aantal woningen op minder dan 1.100 meter afstand van de turbines).

De procedure voor het realiseren van Energiepark Pottendijk bestaat uit het aanvragen van en besluiten over twee omgevingsvergunningen voor afwijking van het bestemmingsplan voor het zonne- en windpark.

1.2 M.e.r.-procedure

M.e.r.-plicht

De procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) is voorgeschreven op grond van nationale en Europese wetgeving indien sprake is van activiteiten met potentieel aanzienlijke milieueffecten. Het doel van de m.e.r. is om te verzekeren dat adequate milieu-informatie beschikbaar is ten behoeve van de besluitvorming over dergelijke activiteiten.

Deze activiteiten zijn opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage. De inhoudelijke vereisten aan een milieueffectrapport (MER) zijn vastgelegd in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer. De m.e.r.-procedure mondt uit in een rapport, het milieueffectrapport (MER). Er wordt onderscheid gemaakt in het planMER en projectMER. In Kader 1.1 zijn deze typen kort toegelicht (voor onderhavige voornemen is alleen projectMER van toepassing).

De oprichting van een windpark valt onder de m.e.r.-regelgeving, zonne-energie komt als zodanige activiteit niet voor in het Besluit m.e.r. De oprichting van een windpark opgenomen in bijlage C en D van het besluit. Het betreft:

- Categorie C22.2: de oprichting, wijziging of uitbreiding van een windturbinepark, bestaande uit 20 windturbines of meer;
- Categorie D22.2, windparken met een gezamenlijk vermogen van 15 MW of meer, of bestaande uit 10 windturbines of meer.

Voor de oprichting en exploitatie van Energiepark Pottendijk zijn verschillende vergunningen nodig. Het voornemen wordt ruimtelijk mogelijk gemaakt via een omgevingsvergunning in

afwijking van het bestemmingsplan. Voor het windpark en het zonneveld worden aparte vergunningen aangevraagd.

Voor het windpark gaat het om een vergunningaanvraag voor circa 8 windturbines, met een gezamenlijk opgesteld vermogen van circa 32 MW. Dit is boven de drempelwaarde voor categorie D22.2. Er is dus sprake van een m.e.r.-beoordelingsplicht.¹ Dit houdt in dat het bevoegd gezag moet beoordelen of het doorlopen van een project-m.e.r. noodzakelijk is. In afstemming tussen bevoegd gezag en initiatiefnemer is er voor gekozen om de stap van milieubeoordeling over te slaan en direct een projectMER (hierna het MER) op te stellen. Daarmee krijgt het milieu een volwaardige plek in de besluitvorming over de invulling van het energiepark.

Voor zonne-energie geldt geen directe m.e.r.-(beoordelings)plicht. Voor alle activiteiten die voorkomen op de D-lijst is mogelijk een vormvrije m.e.r.-beoordeling van toepassing. Zonne-energie komt niet voor op de D-lijst van het Besluit m.e.r. De gemeente Emmen kiest er daarom voor geen (vormvrije) MER uit te (laten) voeren voor zonnevelden.² Omdat het zonneveld onderdeel uitmaakt van het voornemen zal het op te stellen MER aandacht besteden aan de milieueffecten van het zonneveld.

Voor het MER is een natuurtoets nodig, en zullen voor de te onderzoeken alternatieven de effecten op flora en fauna in beeld worden gebracht, dit is inclusief de gevolgen voor beschermde soorten. Indien het energiepark negatieve effecten heeft op Natura-2000 gebied dient tevens een passende beoordeling conform de Wet natuurbescherming (Wnb) te worden opgesteld. De Passende beoordeling is alleen nodig voor het definitieve plan (het voorkeursalternatief).

¹ Er wordt geen plan vastgesteld, er is dus geen sprake van een plan-m.e.r.-plicht.

² Dit staat ook op pagina 20, in de inleiding van hoofdstuk 5 van de gemeentelijke structuurvisie Emmen, Zonneakkers (vastgesteld 17 dec. 2015)

Kader 1.1 PlanMER en projectMER

Er wordt onderscheid gemaakt tussen planMER en projectMER. Het verschil tussen een planMER en een projectMER is vooral de scope en het detailniveau. Hieronder is dit verschil toegelicht voor windparken.

PlanMER

Een planMER is vereist voor plannen waarin de locatie voor een activiteit met potentieel aanzienlijke milieueffecten, zoals een windpark, wordt aangewezen, of als voor dit plan een zogenaamde Passende beoordeling dient te worden opgesteld, waarin de effecten op een Natura 2000-gebied in beeld worden gebracht.

Het planMER wordt opgesteld ten behoeve van een structuurvisie of het ruimtelijk plan, zoals een bestemmingsplan. Het planMER moet ingaan op de vraag 'waarom hier'. Hierbij dient een afweging te worden gemaakt over de effecten van het plan. Deze afweging betreft een breed scala aan effecten, zoals sociale- en economische effecten. Het planMER geeft een onderbouwing van de locaties, waarbij mogelijk ook verschillende locaties (locatiealternatieven) worden onderzocht, en beschrijft de milieueffecten van het windpark als bijdrage aan de belangenafweging. Voor een structuurvisie is de effectbeschrijving globaal en heeft tot doel aan te tonen dat het aannemelijk is dat het plan (het windpark op de locatie) kan voldoen aan de geldende milieueisen, een planMER voor een ruimtelijk plan zal meer detailniveau bevatten.

ProjectMER

Een projectMER is vereist voor besluiten over activiteiten met potentieel aanzienlijke milieueffecten. Dit betreft bijvoorbeeld het besluit op de aanvraag van een omgevingsvergunning.

Het projectMER heeft betrekking op de milieueffecten van de concrete uitwerking van een plan. Het gaat dus vooral om de inrichting van een gebied. Voor een windpark betreft een concrete uitwerking het bepalen van de posities van de windturbines. De effecten van een dergelijke opstelling en van opstellingsvarianten worden door middel van onderzoek in detail bepaald en afgezet tegen de geldende milieueisen, waarbij beoordeeld wordt of aan deze eisen kan worden voldaan.

Notitie reikwijdte en detailniveau

Dit document is de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau, dit is de eerste stap in de m.e.r.-procedure. Deze notitie beschrijft wat en op welke wijze in het op te stellen MER onderzocht zal worden (het onderzoeksvoorstel). Het doel van het opstellen en publiceren van deze conceptnotitie is betrokkenen en belanghebbenden:

- te informeren over de inhoud en diepgang (de reikwijdte en het detailniveau) van het op te stellen MER;
- vroeg in het proces te raadplegen om reacties te kunnen meenemen in de uit te voeren onderzoeken.

De conceptnotitie wordt ook voor advies voorgelegd aan de onafhankelijke Commissie voor de m.e.r. (zie Kader 1.2). De binnengekomen reacties (zienswijzen) en adviezen worden betrokken bij de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau die door het bevoegde gezag zal worden vastgesteld. Uiteindelijk zal de definitieve notitie het uitgangspunt zijn voor het opstellen van het MER.

In hoofdstuk 5 is aangegeven hoe een reactie op deze notitie kan worden gegeven en wat met deze reactie gebeurt.

Kader 1.2 Advisering door Commissie voor de m.e.r.

Advies door de landelijke onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) is in de fase van reikwijdte en detailniveau niet verplicht. Advies door de Commissie m.e.r. is wel verplicht tijdens de terinzagelegging van het MER bij de uitgebreide m.e.r.-procedure, hetgeen in deze aan de orde is.

Het bevoegd gezag kiest ervoor om de Commissie m.e.r. om advies te vragen over de reikwijdte en detailniveau voor dit windpark. Hier is voor gekozen om zo zorgvuldig mogelijk het proces in te gaan voor Energiepark Pottendijk.

1.3 Initiatiefnemers en bevoegd gezag

Initiatiefnemer project

Initiatiefnemer van het project is Energiepark Pottendijk B.V., deze bestaat uit een agrariër met gronden binnen het gebied.

Bevoegd gezag

Op basis van de Elektriciteitswet 1998 zijn Gedeputeerde Staten in beginsel bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning. Gedeputeerde Staten mogen deze bevoegdheid echter terugleggen bij de gemeente waar het windpark voorzien wordt. Naar aanleiding van het vaststellen van de structuurvisie Emmen, windenergie hebben Gedeputeerde Staten deze bevoegdheden schriftelijk aan de gemeente overgedragen. De gemeente Emmen is dus het bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure en de omgevingsvergunning.

De gemeente geeft op grond van de Wet milieubeheer (Wm) een advies inzake de reikwijdte en het detailniveau van de informatie ten behoeve van het MER en beoordeelt het MER hier uiteindelijk ook op. Het MER is een bijlage bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning.

Tabel 1.1 Contactgegevens bevoegd gezag

Bevoegd gezag	Gemeente Emmen
Adres	Postbus 30001
Postcode	7800 RA
Plaats	Emmen
E-mailadres	gemeente@emmen.nl

Er zijn mogelijk ook nog andere vergunningen of ontheffingen nodig voor het energiepark. Dit betreft onder meer vergunningen op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb) en mogelijk watervergunningen. Het bevoegd gezag voor de Wnb is in beginsel Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe en voor de watervergunning het Waterschap Hunze en Aa's. Of, en zo ja welke, vergunningen er verder nodig zijn voor dit energiepark wordt vastgesteld gedurende de uitvoering van het MER.

1.4 Leeswijzer

Deze concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau bestaat uit een vijftal hoofdstukken. In hoofdstuk 2 is het beleidskader beschreven, het beleid van de verschillende relevante

overheden. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in het energiepark en de te onderscheiden inrichtingsalternatieven. Hoofdstuk 4 beschrijft de mogelijke effecten die Energiepark Pottendijk teweegbrengt en geeft een voorstel voor het beoordelingskader waarop inrichtingsalternatieven worden beoordeeld in het MER. Hoofdstuk 5 geeft tot slot een overzicht van de te doorlopen procedure weer die wordt gevolgd om tot realisatie van het energiepark te komen.

2 BELEIDSKADER

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft op hoofdlijnen het beleid voor windenergie van het Rijk, de provincie Drenthe en de gemeente Emmen waarbinnen Energiepark Pottendijk wordt ontwikkeld. Het beleidskader is relevant aangezien dit enerzijds de achtergrond schetst van het windenergiebeleid in Nederland en anderzijds kaders bevat voor de concrete ruimtelijke ontwikkeling van windenergie in het plangebied.

2.2 Europees en rijksbeleid

Beleid ten aanzien van duurzame energie en windenergie

Door onder meer de uitstoot van broeikasgassen treedt wereldwijd klimaatverandering op. Een deel van deze broeikasgassen komt vrij bij de verbranding van fossiele brandstoffen voor het opwekken van energie. De Europese Unie (EU) en het Rijk streven ernaar klimaatverandering te beperken door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen (onder meer bevestigd door middel van de ondertekening van klimaatakkoord van Parijs in 2015). Door voor de opwekking van energie over te stappen op hernieuwbare (of duurzame) energiebronnen waarbij bij de opwekking van energie geen of minder broeikasgassen vrijkomen, kan de uitstoot worden verminderd.

Tegelijkertijd wordt ernaar gestreefd om het aandeel energie uit hernieuwbare energiebronnen te vergroten aangezien fossiele brandstoffen eindig zijn en deze vooral buiten Europa beschikbaar zijn. Hierdoor is Nederland in belangrijke mate afhankelijk van regio's buiten Europa, waaronder ook instabiele regio's. Hernieuwbare energie, zoals windenergie, levert daarmee een bijdrage aan de energievoorzieningszekerheid binnen Nederland.

De energiesector in Nederland is verantwoordelijk voor meer dan twintig procent van de uitstoot van broeikasgassen. De uitstoot van broeikasgassen als gevolg van de energiebehoefte kan worden beperkt door energiebesparing en door grootschalige inzet van duurzame energiebronnen. Een dergelijke omschakeling in de Nederlandse energievoorziening betekent een forse inspanning. Deze ambities sluiten aan bij in Europees verband geformuleerde doelstellingen waaraan de lidstaten zich gecommitteerd hebben. Deze EU-doelstelling voor duurzame energie bedraagt 14% van het finale energiegebruik in 2020. De EU-doelstelling vertaald naar de door Nederland gehanteerde systematiek komt neer op 17% vermeden primaire opwekking; met andere woorden: 17% van de in Nederland opgewekte energie dient in 2020 uit een duurzame bron, zoals windenergie, afkomstig te zijn.

In 2013 sloot het kabinet Rutte II een energieakkoord met onder meer werkgevers, vakbonden en milieuorganisaties³. In dit energieakkoord staan afspraken met doelen tot 2023. De doelstelling is vastgesteld om een aandeel hernieuwbare energie van 14% in de totale energieopwekking te realiseren in 2020. In 2023 moet 16% duurzame energie worden opgewekt en in 2050 moet de energievoorziening bijna helemaal duurzaam zijn. Ook het kabinet Rutte III wil het aandeel hernieuwbare energie vergroten. Hierbij zet het Rijk in op een

³ Energieakkoord voor duurzame groei, Sociaal-Economische Raad (SER), september 2013.

mix van duurzame energie bronnen, waarvan windenergie er één is. Op Rijksniveau is een ambitie vastgesteld van 6.000 MW aan opgesteld vermogen aan windenergie op land in 2020. Eind 2016 is het opgestelde vermogen aan windenergie op land ongeveer 3.297 MW, dat was goed voor 55% van de landelijke doelstelling.⁴

De provincie Drenthe heeft met het Rijk afgesproken een doelstelling van minimaal 285,5 MW aan windenergie in haar provincie te hebben gerealiseerd in 2020. Deze doelstelling vormt een belangrijke bijdrage aan de generieke doelstelling van het Rijk (6.000 MW wind op land) en is vastgelegd in afspraken tussen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Rijk (afspraken over wind op land met IPO, brief van minister Kamp aan de Tweede Kamer van 31 januari 2013 en definitief akkoord juni 2013).

Structuurvisie Windenergie op Land

De doelstelling van de Structuurvisie Windenergie op Land (SvWOL, maart 2014) is zodanige ruimtelijke voorwaarden te scheppen dat begin 2020 een opwekkingsvermogen van ten minste 6.000 MW aan windturbines op land operationeel is.

Daarvoor worden drie soorten beleid gepresenteerd:

1. visie: bundeling in gebieden die geschikt zijn voor plaatsing van grote turbines en daarmee andere gebieden vrijhouden van grootschalige windenergie. Bij het ruimtelijk ontwerp van windturbineprojecten aansluiten bij de hoofdkenmerken van het landschap;
2. aanwijzen van concrete gebieden die geschikt zijn voor grootschalige windturbineparken. Het kabinet zal initiatieven voor windturbineparken met een omvang van ten minste 100 MW toetsen aan deze gebieden;
3. taakverdeling tussen Rijk en provincies bij het ruimtelijk mogelijk maken van windenergie, en de prestatieafspraken die daarover met het IPO zijn gemaakt⁵. Verder wordt ingegaan op beleidsonderwerpen die van groot belang zijn voor het slagen van de doelen voor windenergie, zoals de stimuleringsregeling SDE+ en het landelijke elektriciteitsnet.

Het plangebied voor Energiepark Pottendijk maakt geen deel uit van de aangewezen gebieden voor grootschalige windenergie (windparken van meer dan 100 MW), maar draagt wel bij aan het behalen van de doelstelling van 6.000 MW aan windenergie op land in 2020. De SvWOL geeft provincies en gemeenten de mogelijkheid om buiten de voor grootschalige windenergie aangewezen gebieden planologische ruimte te bieden voor windparken kleiner dan 100 MW.

2.3 Provinciaal beleid

De provincie zet zich in voor een energieneutraal Drenthe. Naast zon, bio-energie, aardwarmte is ook windenergie nodig om dit te realiseren. In 2010 is een Omgevingsvisie vastgesteld door de staten waarin is afgesproken dat in Drenthe windenergie wordt gerealiseerd.

Van de landelijke opgave van 6.000 MW neemt de provincie Drenthe 285,5 MW aan opgesteld vermogen voor haar rekening. In een brief van 20 december 2013 heeft de minister van Economische Zaken bevestigd dat de provincie Drenthe deze opgave heeft van 285,5 MW

⁴ Zie de Monitor Wind op Land 2016, vierde editie.

⁵ De verdeling van de doelstelling van 6.000 MW over de provincies betekent voor Drenthe een taakstellend vermogen van 285,5 MW.

heeft. Voor de gemeenten Coevorden en Emmen wordt in deze brief een totale opgave van 135,5 MW aangegeven.

De gemeente Emmen heeft een Structuurvisie wind vastgesteld voor de realisatie van 95,5 MW aan turbines. De gemeente Coevorden heeft 21 MW aan windvermogen gerealiseerd en 19 MW vastgelegd in bestemmingsplannen.

De provinciale beleidskaders en de randvoorwaarden voor het plaatsen van windenergie in de provincie Drenthe zijn vastgelegd in de Gebiedsvisie Windenergie Drenthe (vastgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2013) en de Actualisatie Omgevingsvisie Drenthe (vastgesteld op 2 juli 2014 door de Provinciale Staten).

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie omschrijft de koers voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe. Doelen op de lange termijn maar ook in de nabije toekomst worden in de Omgevingsvisie met elkaar verbonden. Dit zijn doelen op verschillende terreinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en vervoer, water, wonen, natuur, toerisme en cultuur. Met een revisie van de Omgevingsvisie moderniseert de provincie de huidige Omgevingsvisie. De revisie van de Omgevingsvisie doorloopt vier fasen en moet uiteindelijk zijn afgerond in het najaar van 2018. In maart 2018 behandelt Provinciale Staten het ontwerp van de revisie van de Omgevingsvisie.

Ontwerp-Omgevingsvisie Drenthe

In de ontwerp Omgevingsvisie Drenthe 2018 staat het volgende over (wind)energie: *Wij willen dat Drenthe in 2050 volledig energieneutraal is. Daarmee conformeren wij ons aan het klimaatakkoord van Parijs. Dat betekent dat Drenthe in 2050 100% van het energiegebruik hernieuwbaar produceert. Daarmee streven we in 2050 naar een reductie van de CO₂-uitstoot van 80 tot 95% ten opzichten van 1990. We werken in stappen naar dit doel toe, waarbij het aandeel hernieuwbare energie in 2030 op 40% moet liggen. Onze ambities zijn tevens verwoord in onze [Energieagenda 2016-2020 "Op weg naar een duurzame Drentse energiehuishouding"](#).*

Om onze doelen te bereiken, zetten wij volop in op energiebesparing, waardoor de vraag naar energie wordt beperkt. In de resterende energievraag in Drenthe willen we voorzien door de productie van hernieuwbare energie, mét behoud van leveringszekerheid en betaalbaarheid.

We beseffen ons dat de leefomgeving gaat veranderen met de introductie van hernieuwbare energiebronnen. Wij vinden de mening van de Drentse inwoners daarover belangrijk. Bij besluitvorming over duurzame energie-initiatieven vinden wij de volgende aspecten van belang:

- *lokale democratie (besluiten van de gemeente);*
- *betrokkenheid van maatschappelijke partijen;*
- *participatie van omwonenden;*
- *verdeling van lusten en lasten.*

Specifiek over windenergie staat in de ontwerp-omgevingsvisie:

We geven ruimte aan de productie van windenergie op logische locaties, waar het dynamische en technische karakter van windturbines aansluit bij verwante functies en overeenstemmen met

het karakter van de plek en de omgeving. Denk daarbij aan bedrijventerreinen en langs de hoofdinfrastructuur.

Daarnaast zien wij mogelijkheden in landschappen waarin turbines minder waarneembaar of dominant zijn, zoals in bossen en kleinschalige landschappen.

Wij streven ernaar om windturbines in afzonderlijk herkenbare opstellingen te plaatsen, waarmee het horizonbeslag van windmolens wordt beperkt. Met een heldere opstelling kan ook een ruimtelijke structuur benadrukt worden. Een opstelling is herkenbaar als turbines niet ten opzichte van elkaar interfereren, dus afzonderlijk waarneembaar zijn. Een opstelling kan over één of meer turbines gaan, dus solitair, een cluster, een lijn of een andere herkenbare vorm.

En over zon staat in de ontwerp-omgevingsvisie:

Wij streven ernaar dat al het in Drenthe beschikbare en geschikte dakoppervlak zo veel mogelijk wordt benut voor de productie van zonne-energie. Voor opstellingen van zonnepanelen op de grond hanteren wij een 'Ja, mits'-benadering.

Voor grondgebonden opstellingen hanteren wij de voorwaarden dat er sprake moet zijn van een combinatie met andere functies en/of dat het op gebiedsniveau tot integrale meerwaarde leidt.

Wij zijn ervan overtuigd dat er met deze voorwaarden voldoende ruimte in Drenthe gevonden kan worden om met zonne-energie wezenlijk bij te dragen aan onze energiedoelstelling.

Bij de realisatie van zonneakkers willen we een balans tussen zonneakkers en landschap, omdat we de afwisseling van het landschap en de herkenbaarheid van de landschapstypen willen behouden, inclusief de natuurlijke en cultuurhistorische aspecten. Daarom willen we voldoende afstand tussen de individuele zonneakkers (of clusters van zonneakkers). De benodigde afstand is afhankelijk van schaal van het landschap. Daarnaast moet de maat van het individuele zonneveld passen bij het landschap.

Wij vragen initiatiefnemers een plan op te stellen waarin aandacht is voor de ruimtelijke, fysieke context. Aandacht voor een samenhangend ontwerp, meerwaarde voor het gebied en inrichting van de randen zijn hierbij belangrijke aspecten. Juist aan de randen vinden we het belangrijk dat wordt ingespeeld op de omgeving en de kernkwaliteiten in het gebied.

Gebiedsvisie windenergie Drenthe

In de gebiedsvisie windenergie Drenthe (2013) is het provinciale zoekgebied voor windenergie uitgewerkt. De gebiedsvisie is op 23 juni 2013 vastgesteld door Provinciale Staten en is een gezamenlijk product van de vier gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen en de provincie Drenthe. Gezamenlijk hebben deze partijen aangegeven waar en hoe de doelstelling van 286,5 MW kan worden gerealiseerd en met welke randvoorwaarden en ontwerppunten rekening gehouden dient te worden.

Volgens de gebiedsvisie maakt de ontwikkeling van windenergie deel uit van een integrale gebiedsontwikkeling, waarin een financiële bijdrage vanuit een windpark een voorwaarde is voor realisatie. Hiermee kan een impuls worden gegeven aan de leefbaarheid, omgevingskwaliteit en economische ontwikkeling. Daarnaast dienen betrokkenen partijen zoals omwonenden betrokken te worden bij het realisatieproces en de invulling van de gebiedsontwikkeling en wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij omwonenden een voorstel doen om financieel te kunnen participeren. Vanuit de ruimtelijke invalshoek is een voorkeur uitgesproken voor windturbines met een zo groot mogelijk vermogen vanwege het rustige beeld

dat zij uitstralen. Het streven is de windparken op logische locaties te plaatsen met herkenbare opstellingen volgens de volgende criteria:

- Het landgebruik bepaalt de locaties voor windparken;
- De ruimtelijke karakteristiek van de leefomgeving bepaalt de dichtheid van windparken;
- Gebiedskenmerken bepalen opstellingsvorm en inrichtingsmaatregelen.

Provinciale omgevingsvisie Drenthe (2014)

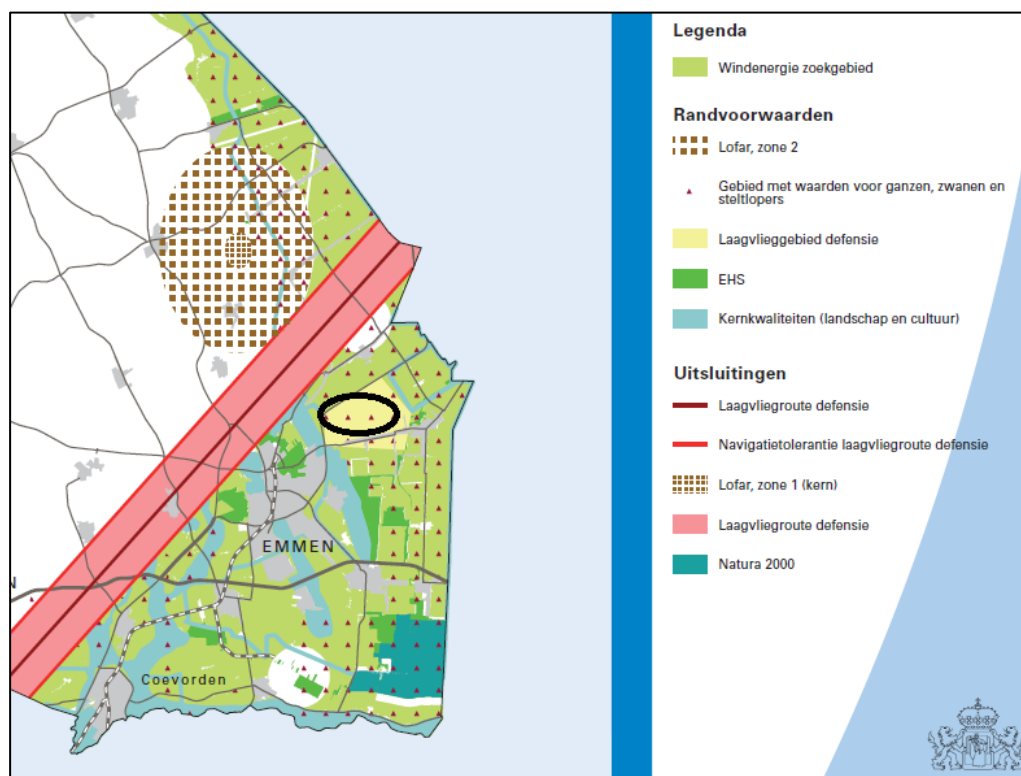
De omgevingsvisie is het strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe, waarin de belangen, ambities, rollen, verantwoordelijkheden en sturing van de provincie in het ruimtelijke domein zijn geformuleerd. Voor de ontwikkeling van windparken zijn in de omgevingsvisie een aantal criteria en randvoorwaarden opgesteld⁶:

- Het vermogen van een windturbine dient ten minste 3 MW te bedragen;
- Solitaire windturbines zijn niet toegestaan;
- Turbines dienen ten minste in een cluster van vijf te worden gerealiseerd;
- Windturbines worden in LOFAR-zone 1 uitgesloten en mogen in LOFAR-zone 2 het LOFAR project niet hinderen;
- Er moet rekening worden gehouden met laagvliegroutes;
- Er moet voldaan worden aan de natuur- en milieuwetgeving en de wettelijk eisen op het gebied van gezondheid (o.a. Natura 2000, rode-lijstsoorten, geluid, veiligheid);
- De kernkwaliteiten dienen zoveel als mogelijk behouden te blijven.

Figuur 2.1 geeft de kaart weer van de Omgevingsvisie met de belangrijkste randvoorwaarden en uitsluitingen voor windenergie in de Provincie Drenthe. Het plangebied van Energiepark Pottendijk is globaal met een zwarte cirkel aangegeven. Het plangebied van Energiepark Pottendijk ligt nabij een laagvlieggebied van defensie, dit zal worden meegenomen als een aandachtspunt in het MER.

⁶ Dit is geborgd via de omgevingsverordening.

Figuur 2.1 Omgevingsvisie zoekgebied grootschalige windenergie

2.4 Gemeentelijk beleid

De gemeentelijke opgave voor windenergie in Emmen is door de Provincie Drenthe gesteld op 95,5 MW. De vastgestelde doelstelling in de Energienota geeft aan dat Emmen in 2050 CO₂-neutraal wil zijn. Vooral nog blijkt uit de Energienota dat windenergie de grootste bijdrage levert aan het verminderen van de uitstoot van CO₂. Wanneer dat mogelijk wordt, wil de gemeente Emmen zijn windopgave inruilen voor andere vormen van duurzame energie.

Structuurvisie Emmen, Windenergie

Op 27 november 2014 heeft de gemeenteraad van Emmen het Regieplan windenergie Emmen vastgesteld. In dit Regieplan zijn acht zoekgebieden aangewezen waar mogelijk windturbines geplaatst kunnen worden. Om de doelstelling voor windenergie verder gestalte te geven heeft de gemeente een structuurvisie windenergie opgesteld

Op basis van het PlanMER en het gebiedsproces van Platform Windkracht 3 heeft de gemeente Emmen met de vaststelling van de Structuurvisie Emmen de volgende drie locaties aangewezen voor windenergie (zie ook Kader 2.1), met een gezamenlijk potentieel van 95,5 MW aan opgesteld vermogen:

- Pottendijk (50,5 megawatt),
- Zwartenbergweg (24 megawatt) en
- N34 (21 megawatt).

De structuurvisie geeft ook een aantal eisen waaraan een windpark in de gemeente Emmen moet voldoen, namelijk:

- Een afstand van 1.100 meter tot woongebieden en 500 meter tot individuele woningen;
- De ashoogte van een windmolen is maximaal 100 meter;
- De tiphoogte van de windmolen is maximaal 149 meter, zodat er geen obstakelverlichting verplicht is op de windturbine. Voor de locatie Pottendijk is, in goed overleg met de omwonenden, een hogere windmolen bespreekbaar;
- De afstand tussen verschillende windparken is minimaal 4 kilometer;
- Tijdelijke plaatsing van windmolens voor de duur van maximaal 16 jaar (met uitzondering en goed gemotiveerd kan dit 20 jaar worden).⁷

Kader 2.1 Van planMER naar aangewezen locaties voor windenergie

In het PlanMER voor de structuurvisie zijn negen verschillende locatiealternatieven voor windenergie binnen de gemeente Emmen onderzocht. De negen locaties zijn tot stand gekomen door gebruik te maken van het uitsluiten van een plaatsing binnen een aantal gebieden zoals de laagvliegroute en het Natuur Netwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofstructuur, EHS). Daarnaast heeft de gemeente gesteld om rondom woongebieden een afstand aan te houden van 1.100 meter en 500 meter tot woningen. De verschillende locatiealternatieven zijn getoetst en met elkaar vergeleken op basis van verschillende milieuaspecten, zoals hinder, veiligheid, ecologie, cultuurhistorie en elektriciteitsopbrengst. Daarnaast heeft het Platform Windkracht 3 in alle locaties intensief gesproken met omwonenden over hinder, mogelijke opstellingen van de windturbines, compensatie en andere voorwaarden. Met de aanwijzing van de drie locaties wordt hinder voor de omgeving beperkt en insluiting voorkomen.

Gedragscodex Windenergie gemeente Emmen

Naast de structuurvisie heeft de gemeenteraad van Emmen ook een Gedragscodex Windenergie gemeente Emmen vastgesteld. Hierin staat beschreven hoe windparkontwikkelaars, grondeigenaren, omwonenden en de gemeente met elkaar omgaan en welke rol de gemeente daarin speelt. Onderwerpen in de gedragscodex zijn onder andere:

- Hoe hinder zoveel mogelijk kan worden voorkomen;
- Hoe compensatie van eventuele (plan) schade wordt geregeld;
- Welke rol omwonenden, ontwikkelaars en de gemeente hebben;
- Omgangsafspraken;
- Meeprofitieren.

Gemeentelijke structuurvisie Emmen, Zonneakkers

Met de structuurvisie zonneakkers heeft de gemeente Emmen beleid geformuleerd om de ontwikkeling van grondgebonden zonnepanelen, zgn. zonneakkers, te kunnen faciliteren ter ondersteuning van de doelstelling om de gemeente Emmen in 2050 CO₂ neutraal te laten zijn.

⁷ In paragraaf 4.4. van de structuurvisie staat: "Voor de exploitatietijd wordt uitgegaan van 16 jaar. De structuurvisie biedt ruimte om de exploitatietijd te verruimen naar maximaal 20 jaar. De initiatiefnemer dient dan onomstotelijk aan te tonen dat 16 jaar in het aangewezen gebied financieel niet haalbaar is, of met omwonenden tot nadere afspraken te komen over bijvoorbeeld extra compensatie voor het oprekken van de exploitatietijd van 16 naar 20 jaar. Het Bewonersplatform kan voorstellen doen om af te wijken van een exploitatietermijn van 16 jaar naar maximaal 20 jaar. Deze afspraken moeten dan worden vastgelegd in een overeenkomst." En in paragraaf 4.6 "De exploitatietermijn kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar, indien de noodzaak of wenselijkheid daartoe en het maatschappelijk draagvlak daarvoor in voldoende mate kunnen worden onderbouwd"

Deze structuurvisie (vastgesteld door de raad d.d. 17 dec 2015) vormt het ruimtelijk kader voor de ontwikkeling van zonneakkers in gemeente Emmen.

Vanuit het principe “zuinig en multifunctioneel ruimtegebruik” en maatschappelijk draagvlak geniet plaatsing van zonnepanelen op daken de voorkeur. De visie benoemt, op basis van gemeentelijk beleid en in afstemming met provinciaal beleid, ontwikkellocaties. Voor deze locaties zijn criteria gegeven, om met name een goede ruimtelijke inpassing te kunnen waarborgen. De gemeente ziet vooral mogelijkheden voor zonneakkers op gebieden die ‘over’ zijn (denk aan Braakliggende gronden), en als tijdelijke gebruik (pauzefunctie) voor percelen die minder goed in de markt liggen. Er wordt daarbij vanuit gegaan dat zonneakkers ongeveer 20 jaar gebruikt worden en dat andere ontwikkelingen op en nabij de beoogde locaties niet worden belemmerd. Op de visiekaart zijn de locaties aangegeven waar zonneakkers zijn gewenst. Deze zijn mede ingegeven door de braakliggende percelen in glastuinbouwgebieden en op industrieterreinen. Een grove schatting op deze gebieden is dat er circa 200 hectare in gebruik kan worden genomen voor zonneakkers.

In de structuurvisie ligt het accent op locatiekeuzes en een goede ruimtelijke inpasbaarheid van de zonneakkers. Daaronder wordt verstaan: *Een zodanige vormgeving en inpassing dat deze optimaal is afgestemd op bestaande danwel nog te ontwikkelen ruimtelijke, natuurlijke en cultuurhistorische landschapskwaliteiten.* Hiervoor gelden de volgende ruimtelijke beleidskaders: De Ruimtelijke Waardenkaart Emmen, “Gemeente Emmen in perspectief van het landschap” en de Welstandsnota.

De locatie voor Energiepark Pottendijk is op de visiekaart behorend bij de structuurvisie niet aangeduid als beschikbaar voor zonneakkers. Het huidige gebruik is akkerbouw (mais, aardappelen). Binnen de terreinen van initiatiefnemer bevindt zich een groot agrarisch perceel dat vrijwel geheel omwald is. Op dit agrarisch perceel is volgens het bestemmingsplan tevens (gedeeltelijk) parkeren toegestaan. Vanwege de specifieke omwalde situatie levert de aanleg van een zonneakker geen visuele hinder op voor de omgeving. Verder kan het zonnepark zorgen voor optimalisatie van de aanleg danwel benutting van de infrastructuur van het elektriciteitsnet.

2.5 Conclusie beleid

Het voornemen betreft de realisatie en exploitatie van een windpark op (een deel van) de locatie Pottendijk. De locatie Pottendijk is door de gemeente Emmen aangewezen als locatie voor windenergie.

De ontwikkeling van Energiepark Pottendijk op deze locatie:

- Draagt bij aan het behalen van:
  - de nationale doelstelling van 6000 MW opgesteld windvermogen in 2020;
  - de taakstelling van 285,5 MW opgesteld windvermogen van de provincie Drenthe;
- Past, mits voor het windpark voldaan wordt aan de voorwaarden die volgen uit de structuurvisie Emmen, windenergie, binnen het beleid van de gemeente Emmen;
- Biedt kansen voor de koppeling van wind- en met zonne-energie.

3 VOORGENOMEN ACTIVITEITEN EN ALTERNATIEVEN

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is een nadere beschrijving gegeven van het voornemen, de voorgenomen activiteit. Vervolgens is een beschrijving gegeven van de wijze waarop in het MER de inrichtingsalternatieven worden onderzocht.

3.2 Voorgenomen activiteit

3.2.1 Energiepark Pottendijk

De locatie Pottendijk in het buitengebied van de gemeente Emmen is door de gemeente aangewezen voor de ontwikkeling voor windenergie. De gehele locatie biedt naar verwachting ruimte voor een gezamenlijk opgesteld vermogen van 50,5 MW. Er zijn verschillende partijen actief die op de locatie Pottendijk windturbines willen realiseren. Vooralsnog is het niet gelukt om tot één gezamenlijk plan te komen dat voldoet aan de voorwaarden van de gemeente. Vooral de begrenzing van een maximale tiphoogte zorgt voor een struikelblok.

Energiepark Pottendijk BV ziet kansen om binnen de voorwaarden van de gemeente op een deel van de locatie Pottendijk een rendabel windpark en zonneveld te realiseren.

De voorgenomen activiteit betreft een concreet project voor de invulling van een deel van de locatie Pottendijk. Energiepark Pottendijk, bestaat uit:

- een windpark van ongeveer 8 windturbines met elk een opgesteld vermogen van circa 4 MW en een tiphoogte van minder dan 150 meter;
- een zonneveld van ca. 34 hectare
- alle bijbehorende civiele en elektrische voorzieningen (voor zowel het zonneveld als het windpark).

3.2.2 Doelstelling energiepark

De doelstelling van Energiepark Pottendijk is de realisatie van een windpark en mogelijk een zonneveld op een deel van de zoeklocatie Pottendijk, passend binnen de Structuurvisie Emmen, windenergie en waarbij tegemoet wordt gekomen aan de voorwaarde uit het gebiedsproces waar het gaat om de maximale tiphoogte. Het op te stellen vermogen van dit concrete project moet voldoende zijn om, wanneer ook de overige delen van de locatie worden benut voor windenergie, te resulteren in een gezamenlijk opgesteld vermogen van 50,5 MW.

3.2.3 Plaatsingsgebied

Het voornemen Energiepark Pottendijk beslaat maar een deel van de locatie Pottendijk. In het MER zal echter het gehele plaatsingsgebied voor windturbines worden onderzocht.

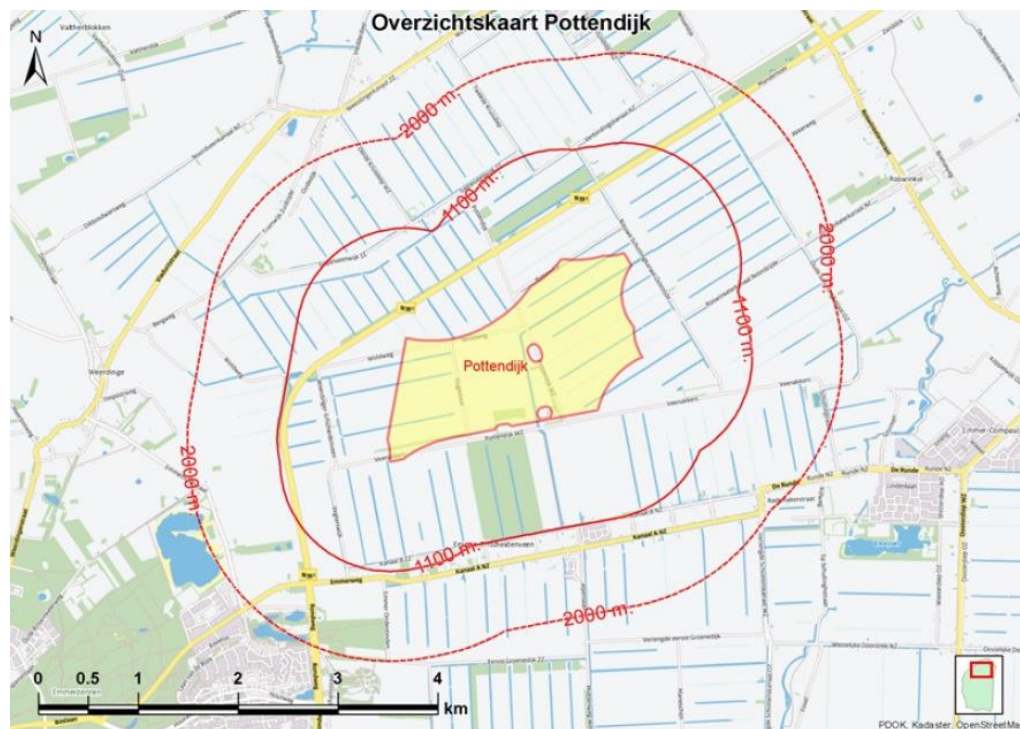
De locatie Pottendijk is aangewezen in de Structuurvisie windenergie Emmen als locatie voor windenergie. De structuurvisie geeft voor de ontwikkeling van een windpark de volgende eisen:

- Een afstand van 1.100 meter tot woongebieden en 500 meter tot individuele woningen (Begrip 'woongebied' is gebaseerd op de beleidsnotitie 'Bouwen in de Linten').

- Windmolens hebben een ashoogte van maximaal 100 meter, zodat omwonenden zo min mogelijk geluidhinder en landschappelijke hinder krijgen.
- De tiphoogte van de windmolen is maximaal 149 meter. Dan hoeft er geen 'obstakelverlichting' op de molen.
- In goed overleg met de omwonenden is het mogelijk om hogere windmolens te plaatsen. Dat kan ervoor zorgen dat er minder molens nodig zijn of dat het meer oplevert voor de omgeving. Dit moet worden vastgelegd in een omgevingsovereenkomst tussen de ontwikkelaar en de omwonenden.
- Tijdelijke plaatsing van windmolens voor de duur van maximaal 16 jaar. Bij uitzondering en goed gemotiveerd of in overleg met de omwonenden mag dit ook 20 jaar worden.

Uit het gebiedsproces (zie ook paragraaf 3.4) is voor de ontwikkeling van de locatie Pottendijk naar voren gekomen dat een tiphoogte van meer dan 150 meter op weerstand stuit. Daarom heeft de gemeente een tiphoogte van minder dan 150 meter mee te geven als uitgangspunt voor het MER. Het MER zal derhalve geen alternatieven onderzoeken die niet aan deze eis voldoen. Figuur 3.1 laat de locatie zoals opgenomen in de structuurvisie zien.

Figuur 3.1 Locatie Pottendijk zoals opgenomen in de structuurvisie Emmen, windenergie

Bron: Structuurvisie Emmen, Windenergie

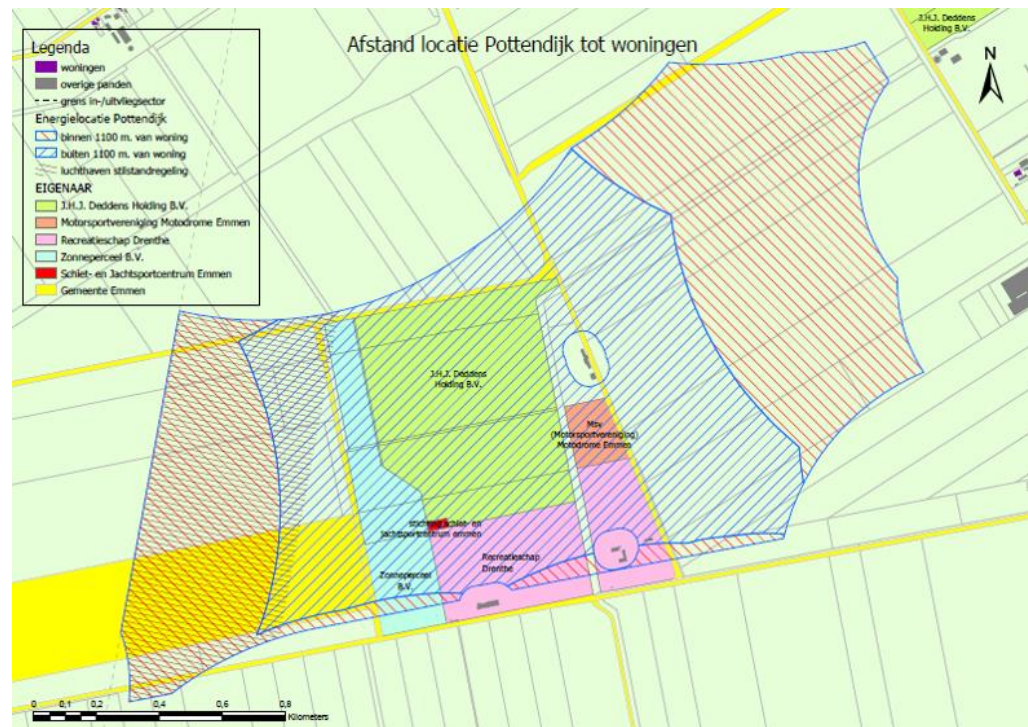
(https://gemeente.emmen.nl/sites/default/files/overzichtskarten_windmolens.pdf)

Uit de structuurvisie volgt ook dat maximalisatie van de afstand tot woningen wenselijk is. Figuur 3.2 laat de afstand tot woningen zien. Met blauw gearceerd is het gebied waar de afstand tot alle woningen minimaal 1.100 meter bedraagt, voor het rood gearceerde gebied is dit 500 tot 1.100 meter. In principe kan het gehele gebied benut worden voor de plaatsing van windturbines. De gemeente streeft echter naar het minimaliseren van het aantal woningen op

op een afstand van minder dan 1.100 meter van de windturbines, en ziet het blauw-gearceerde gebied dus als voorkeursplaatsingsgebied.

De gekleurde percelen (groen, geel, roze en oranje) geven weer waar de windturbines van Energiepark Pottendijk B.V geplaatst kunnen worden. Een deel van de turbines komen mogelijk op gronden van de gemeente, Motodrome en Recreatieschap Drenthe; hierover heeft afstemming plaatsgevonden.

Figuur 3.2 Plaatsingsgebied windturbines locatie Pottendijk en deel Energiepark Pottendijk

3.2.4 Onderdelen Energiepark

Het Energiepark bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een windpark:
  - Windturbines met een in de bodem gefundeerde mast voorzien van gondel met drie rotorbladen;
  - Elektrische infrastructuur, bestaande uit ondergrondse elektriciteitskabels tussen de turbines (parkbekabeling), een aansluiting op het landelijke netwerk en een schakelstation;
  - Het aanpassen of aanleggen van toevoer- en onderhoudswegen en opstelplaatsen voor de bouwkransen.
- Een zonnenveld:
  - Veldopstelling van zonnepanelen van ca. 34 hectare (met een opgesteld vermogen van ca. 30 MW);

- o Een klein gebouw met meet- en regelapparatuur en omvormers⁸;
- o Ondergrondse elektriciteitskabels

De tijdsduur van bouw en aanleg beslaat naar verwachting een periode van enkele maanden na aanvang van de werkzaamheden. De exploitatie heeft een permanent karakter (24-uurs bedrijfsvoering) en is bedoeld voor de duur van de uiteindelijke vergunning (uiterlijk 16 tot 20 jaar volgens de Structuurvisie Emmen, Windenergie). De technische levensduur van de turbines bedraagt minimaal 25 jaar. Voor het zonnenveld gaat het om ca. 20 jaar.

De te plaatsen windturbines zullen gecertificeerd en van een commercieel beschikbaar type zijn. Het exacte turbintype dat zal worden toegepast is nu nog niet bekend. Daarom zal het MER uitgaan van afmetingen, waarbinnen voorbeeldturbines als uitgangspunt worden genomen.

3.3 Alternatieven

3.3.1 Referentiesituatie

De referentiesituatie is de huidige situatie met de autonome ontwikkeling⁹. Dit is de situatie waarbij het energiepark niet wordt gerealiseerd. Het gebied zal zich dan ontwikkelen conform vastgesteld of voorgenomen beleid, maar zonder realisatie van de windturbines. Deze situatie dient als referentiekader voor de effectbeschrijving.

De autonome ontwikkelingen in het gebied zijn:

- De omzetting van de N391 van 80km naar 100km per uur weg (reeds in werking)
- Herziening Luchthavenbesluit voor Heli Holland Emmer Compascuum (in procedure).

3.3.2 Inrichtingsalternatieven

Centraal in de m.e.r. staat het onderzoeken van verschillende inrichtingsalternatieven waarop een project uitgevoerd kan worden en de milieugevolgen daarvan. Voor het Energiepark wordt een aantal inrichtingsalternatieven voor de windturbines ontwikkeld en onderzocht op milieueffecten in het MER.

Er zijn windturbines met verschillende vermogens en afmetingen (ashoogte en rotordiameter) op de markt beschikbaar. De trend is dat windturbines steeds groter en efficiënter worden met een steeds groter wordend vermogen en daarmee een hogere energieproductie per turbine. Milieueffecten worden bepaald door de locatie, de afmetingen en het aantal windturbines. Daarom wordt in het MER, binnen de voorwaarden van de gemeente, gevarieerd met de posities van windturbines en de afmetingen van windturbines.

Voor de te ontwikkelen inrichtingsalternatieven gelden de voorwaarden uit de structuurvisie. Ten aanzien van de tiphoogte geeft de structuurvisie ruimte om onder voorwaarden turbines met tiphoogte van meer dan 150 meter te plaatsen (nee, tenzij). Uit het gebiedsproces volgt dat

⁸ De stroom die wordt opwekt door de zonnepanelen moet van gelijkstroom naar wisselstroom worden omgezet voor levering aan het landelijke elektriciteitsnet.

⁹ Autonome ontwikkelingen zijn op zich zelf staande ontwikkelingen die onafhankelijk van het energiepark plaatsvinden en waarover al een besluit is genomen (bijvoorbeeld bestemmingsplan of vergunning verleend).

hier geen draagvlak voor is (hogere turbines stuiten op bezwaar vanwege obstakelverlichting). De gemeente kiest er daarom voor om vast te houden aan een maximale tiphoogte van minder dan 150 meter zodat obstakelverlichting niet nodig is. De inrichtingsalternatieven dienen derhalve te voldoen een maximale tiphoogte van minder dan 150 meter.

Alternatieven

Om de inrichtingsmogelijkheden van het gebied verder te onderzoeken worden alternatieven ontwikkeld, van minimaal 50,5 MW, waarbij zal worden gevarieerd met:

- De afmetingen van de turbines, met een maximale tiphoogte van minder dan 150 meter en een maximale ashoogte van 100 meter;
- De afstand tussen de turbines (compacte opstelling versus gemiddelde afstanden).

Een eerste aanzet tot de keuze voor inrichtingsalternatieven voor het MER voorziet in 3 of 4 verschillende alternatieven met opstellingen van 7 tot 12 windturbines, variërend in rotordiameter en turbineposities.

Afmetingen windturbine

Het exacte type windturbine is op dit moment nog niet bepaald om keuzevrijheid te houden bij de selectie van turbinefabrikanten en om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen. Werken in het MER met (representatieve) afmetingen sluit nieuwe turbinetypes niet uit, mits ze binnen de reikwijdte van de effecten van de onderzochte bandbreedte vallen. Binnen een alternatief wordt uitgegaan van de toepassing van windturbines met dezelfde afmetingen.

Tussenafstand

Afhankelijk van het type turbine zijn verschillende posities van windturbines mogelijk. Windturbines met een kleinere rotordiameter kunnen dicht bij elkaar worden geplaatst en voor grotere windturbines moeten grotere tussenafstanden aangehouden worden. De tussenafstand wordt uitgedrukt in aantal keer de rotordiameter. Ook de heersende windrichting is van belang voor de onderlinge positionering van windturbines. Met een kortere tussenstand kan de elektriciteitsopbrengst door parkeffecten¹⁰ kleiner worden, maar kunnen in eenzelfde gebied meer turbines worden geplaatst en dus de totale elektriciteitsopbrengst en verdien capaciteit voor het gebied worden vergroot.

3.3.3 Voorkeursalternatief

De initiatiefnemer zal in overleg met het bevoegd gezag en het gebiedsplatform Pottendijk op basis van de resultaten van het MER inzake de inrichtingsalternatieven, gecombineerd met andere overwegingen een voorkeursalternatief bepalen ten behoeve van de vergunningaanvragen. Dit kan een combinatie van meerdere alternatieven of een aanpassing van één van de alternatieven zijn.

3.4 Gebiedsproces

In de 'Gedragscode Windenergie gemeente Emmen' is bepaald dat per windlocatie een gebiedsplatform wordt ingericht. Deze bestaat uit vier tot zeven (direct) omwonenden,

¹⁰ Wanneer windturbines in elkaars 'windschaduw' staan kunnen ze elkaars wind afvangen, en door turbulentie en vermindering van luchtsnelheid elkaar beïnvloeden. Deze onderlinge beïnvloeding wordt parkeffect genoemd.

ontwikkelaars, een vertegenwoordiger vanuit de gemeente Emmen en een onafhankelijk voorzitter. De gebiedsplatforms zijn sinds begin 2017 onder leiding van een onafhankelijk voorzitter aan de slag in de drie gebieden.

In het gebiedsplatform wordt de invulling van het windpark verder uitgewerkt. Deze uitwerking wordt gepresenteerd aan alle omwonenden die geïnteresseerd zijn. De gemeente ondersteunt dit proces. Vervolgens kan de ontwikkelaar een vergunningaanvraag voorbereiden. Daarbij moet hij rekening houden met de eisen in de structuurvisie en de gedragscode. Ook moet de ontwikkelaar een milieuonderzoek laten doen (projectMER). Nadat de vergunningaanvraag is ingediend, beoordeelt de gemeente de vergunning. Als deze is verleend, kunnen belanghebbenden hiertegen bezwaar maken. Als het gebiedsproces afgerond is, de vergunningen zijn verleend en de gehele procedure is doorlopen, kunnen de ontwikkelaars de windparken (laten) bouwen.

4 MOGELIJKE EFFECTEN EN MAATREGELEN

4.1 Inleiding

In het MER zullen milieueffecten, zowel positief als negatief, van de alternatieven worden beschreven en beoordeeld. Paragraaf 4.2 beschrijft welke effecten in het MER aan de orde zullen komen. De wijze waarop deze effecten worden beschreven en beoordeeld komt in paragraaf 4.3 aan de orde. De paragrafen 4.4 tot en met 4.6 lichten kort de onderdelen van het MER met betrekking tot mitigatie, leemten in kennis en evaluatie toe.

4.2 Relevante milieueffecten alternatieven

In het MER zullen de milieueffecten van de alternatieven in beeld worden gebracht. Andere effecten, zoals economische effecten, worden niet beschouwd in het MER, maar kunnen wel in besluitvorming over het voornemen een rol spelen.

De volgende milieuaspecten worden meegenomen in het MER.

Leefomgeving en gezondheid

De wettelijke normen die voor hinderaspecten van windturbines zijn opgesteld vormen bij het MER het uitgangspunt. Deze normen, die met name voor slagschaduw en geluid zijn opgesteld, hebben het doel om mensen te beschermen tegen onaanvaardbare hinder. Bij het vaststellen van die normen hebben gezondheidsaspecten mede een rol gespeeld. Omdat omwonenden vaak vragen hebben over gezondheid in relatie tot windturbines wordt er een actuele wetenschappelijke beschouwingen over gezondheid en windturbines in het MER opgenomen. Het aspect gezondheid wordt niet apart beoordeeld in het MER.

Geluid

Windturbines produceren geluid. Het geluid is afkomstig van de bewegende delen in de rotor en van de rotorbladen die door de wind worden rondgedraaid. In het MER worden de geluidseffecten kwantitatief vastgesteld, door de geluidscontouren te berekenen van het windpark en het aantal geluidgevoelige bestemmingen (woningen van derden) binnen de contouren te bepalen.¹¹ Bij het bepalen van de effecten worden de geluidscontouren in beeld gebracht in 5 dB klassen. Dit betreft de wettelijke norm voor windturbinegeluid, L_{den} 47 dB en aanvullend L_{den} 42 dB ter vergelijking van de varianten. Daarnaast wordt de geluidsnorm voor de nachtperiode, L_{night} 41 dB, bepaald. Tevens zal worden aangegeven of aan de wettelijke voorschriften voor geluid kan worden voldaan en of hiertoe mitigerende maatregelen vereist zijn.

Ook zal de cumulatieve geluidbelasting in het plangebied van verschillende geluidsbronnen worden bepaald. Een belangrijk aandachtspunt is geluidsbelasting door de in het gebied geconcentreerde 'lawaaispoorten', waaronder motorcross, karting en een schietbaan. Het geluidsportcentrum is gezoneerd voor industrielawaai.

¹¹ Het aantal gehinderden door geluid wordt vastgesteld met behulp van de rapportage van TNO, Hinder door geluid van windturbines – dosis-effectrelaties (2008).

Bij het vaststellen van de wettelijke norm (L_{den} 47 dB) is uitgegaan van windturbinegeluid en de mate van hinderlijkheid die wordt ervaren op basis van empirisch onderzoek. Daarbij is ook rekening gehouden met het optreden van laagfrequent geluid, dat altijd een onderdeel van het geluidsspectrum van windturbinegeluid is. Nederland heeft geen specifieke vastgestelde norm voor laagfrequent geluid waaraan moet worden getoetst. Laagfrequent geluid van de windturbines zal, door middel van een verwijzing naar eerder uitgevoerd onderzoek naar laagfrequent geluid aandacht krijgen in het MER, maar laagfrequent geluid wordt niet apart berekend.

Slagschaduw

Windturbines hebben als gevolg van de draaiende rotor een bewegende schaduw, de zogenaamde slagschaduw. Op bepaalde plaatsen en onder bepaalde omstandigheden kan de slagschaduw op een raam van een vertrek vallen en in dat vertrek een wisseling van lichtsterkte veroorzaken. Dit kan als hinderlijk worden ervaren. De mate van hinder wordt onder meer bepaald door de opstelling, door de duur van de slagschaduw (blootstellingsduur) en door de intensiteit van de wisselingen in lichtsterkte. In het MER wordt de slagschaduw kwantitatief vastgesteld, door de slagschaduwcontouren te bepalen. In het MER zal naast een contour die overeenstemt met de wettelijke norm voor slagschaduw (een maximale slagschaduwduur van 20 minuten per dag gedurende gemiddeld 17 dagen per jaar) ook twee andere contouren van slagschaduwduur in beeld worden gebracht. Binnen de contouren wordt het aantal woningen van derden bepaald. Tevens wordt aangegeven of voldaan kan worden aan de wettelijke normen voor slagschaduwhinder en of mitigerende maatregelen vereist zijn om te voldoen.

Elektromagnetische velden

Elektrische velden ontstaan door een elektrische lading of door veranderende magnetische velden.¹² Magnetische velden ontstaan door een bewegende lading of door veranderende elektrische velden, zoals nabij een draad waar wisselstroom doorheen loopt. De sterkte van elektromagnetische velden is het grootst dichtbij de bron en neemt af als de afstand tot de bron groter wordt. Of straling en elektromagnetische velden gevaarlijk zijn, hangt af van de soort, de sterkte en hoe lang iemand ermee in contact staat. Uit voorzorg adviseert de rijksoverheid om in nieuwe situaties blootstelling van kinderen aan magnetische velden van bovengrondse hoogspanningslijnen hoger dan 0,4 microtesla te voorkomen.

De zonnepanelen zelf wekken alleen gelijkstroom op. De omvormers zorgen voor wisselstroom, dit veroorzaakt elektrische velden. De velden die hierbij worden opgewerkt zijn in vergelijking met een hoogspanningsmast nihil. Ook van de elektromagnetische velden van de windturbines is geen risico te verwachten. De elektromagnetische velden ten gevolge van de ondergrondse kabels die van de turbines naar een nader te bepalen onderstation lopen is eveneens beperkt. In het MER wordt daarom alleen aandacht besteed aan geluid en slagschaduw van de windturbines.

Natuur

Bekeken zal worden wat de effecten van het windpark en het zonneveld zijn op flora en fauna. Het zal hierbij in het kader van soortenbescherming voornamelijk gaan om de risico's voor vogels en vleermuizen op aanvaring, verstoring en barrièrewerking. In het kader van

¹² Elektromagnetische velden komen van nature op aarde voor, onder andere door bliksemontlading, en kunnen kunstmatig worden opgewekt door activiteiten van mensen.

gebiedsbescherming wordt gekeken naar de effecten op beschermde natuurgebieden. Zo nodig dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd.

Cultuurhistorie en archeologie

In het MER wordt aangegeven of verwacht kan worden dat archeologische relictten in de bodem ter plaatse van de windturbines en het zonneveld aanwezig zullen zijn, en welke maatregelen genomen kunnen worden om eventuele waarden te beschermen. Daarbij zal gebruik worden gemaakt van de beschikbare kaarten met archeologische verwachtingswaardes van het Rijk (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, RCE), de provincie Drenthe en de gemeente Emmen.

Verder zal voor het aspect cultuurhistorie aandacht worden besteed aan cultuurhistorische waarden, zoals beschermde stads- en dorpsgezichten en monumenten. Hiervoor zal onder andere gebruik worden gemaakt van de kaart met cultuurhistorische waarden van de provincie Drenthe uit de Omgevingsvisie.

Landschap

Het MER zal uitgebreid aandacht besteden aan de landschappelijke effecten van het windpark en van het zonneveld. Voor de alternatieven wordt beoordeeld wat de landschappelijke effecten zijn mede op basis van de landschappelijke karakteristieken van het plangebied. De verandering die de plaatsing van windturbines met zich meebrengt wordt in beeld gebracht, dit kan met fotovisualisaties vanuit verschillende posities en standpunten of met een 3D-model.

Mogelijke beoordelingscriteria voor het aspect landschap zijn:

- Invloed op de landschappelijke structuur;
- Herkenbaarheid van de opstelling;
- Interferentie / samenhang met andere windinitiatieven of andere hoge elementen;
- Invloed op de rust (visueel);
- Invloed op de openheid;
- Zichtbaarheid.

Uitgangspunt zijn turbines met een maximale tiphoogte van minder dan 150 meter zodat obstakelverlichting niet verplicht is. Een effect op duisternis tijdens de operationele fase van het windpark kan daarmee op voorhand worden uitgesloten.

Waterhuishouding en bodemkwaliteit

Voor het windpark worden enkele verhardingen aangebracht die effect op de waterhuishouding kunnen hebben, te weten bouw- en onderhoudswegen, opstelplaatsen voor bouw en onderhoud, fundering van de windturbines en een schakelstation. De waterhuishouding wordt in het MER beoordeeld op een aantal punten, deze zijn in ieder geval grondwater, oppervlaktewater en hemelwaterafvoer. Daarnaast maakt ook het uitvoeren van de watertoets deel uit van de beoordeling op waterhuishouding. Voor het aspect bodemkwaliteit wordt bekeken of de locatie verdacht is van bodemverontreiniging door middel van een historisch bodemonderzoek.

Veiligheid en ruimtegebruik

Om de veiligheid van de omgeving van het windpark te kunnen garanderen wordt onderzocht welke veiligheidseffecten het plaatsen en in werking hebben van windturbines heeft op de

omgeving. Het MER beschrijft hoe de veiligheid van gebruikers van het gebied, verkeersdeelnemers en van personen die in de onmiddellijke omgeving werken, gewaarborgd is of kan worden. Onder andere aan de hand van het Handboek Risicozonering Windturbines (Agentschap NL, 2014) wordt gekeken welke veiligheidscontouren rondom de windturbines moeten worden aangehouden en wordt in beeld gebracht welke risicobronnen in de omgeving van het windpark aanwezig zijn.

Aandachtspunt voor dit aspect zijn de gebruikers en bezoekers van de kartbaan, motodrome en schietvereniging.

In dit hoofdstuk worden ook eventuele effecten op straalpaden, radarinstallaties en de Helihaven ten zuidwesten van de locatie meegenomen.

Duurzame energieopbrengst en vermeden emissies

De belangrijkste reden om windturbines te realiseren is het opwekken van duurzame energie. Van de alternatieven wordt daarom in het MER berekend hoeveel elektriciteit jaarlijks wordt opgewekt. Ook wordt bepaald welke uitstoot van schadelijke stoffen door het windpark vermeden worden, in vergelijking met de situatie dat dezelfde hoeveelheid energie wordt opgewekt op conventionele wijze, zoals verbranding van steenkool en aardgas. Het gaat daarbij om de vermeden uitstoot van CO₂, NO_x en SO₂ en fijnstof.

4.3 Effectbeoordeling

De omvang van het studiegebied – het gebied waarbinnen zich mogelijke effecten kunnen voordoen – verschilt per milieuaspect. In het algemeen is het studiegebied (aanzienlijk) groter dan het plangebied: het gebied waarbinnen zich de voorgenomen activiteit afspeelt. De verwachte effecten worden beschreven en beoordeeld. De referentiesituatie, inclusief autonome ontwikkeling, fungeert daarbij als referentie voor de beoordeling van de effecten. De effectbeschrijving zal waar mogelijk en zinvol met cijfers onderbouwd worden. Indien het niet mogelijk is om de effecten te kwantificeren, zal de beschrijving kwalitatief zijn.

Bij de beschrijving van de effecten wordt een onderscheid gemaakt tussen de bouwfase en de realisatiefase en de verschillende onderdelen van het voornemen. Gevolgen tijdens de bouwfase zijn vaak tijdelijk van aard. Ook wordt, waar zinvol, aangegeven of cumulatie met andere plannen en/of projecten kan optreden. Cumulatie is ook een onderdeel van de Passende Beoordeling.

Beoordelingscriteria

De effecten worden per milieuaspect beschreven aan de hand van beoordelingscriteria. Soms is dit een harde parameterwaarde die door de overheid is aangewezen als een norm (getal), bijvoorbeeld de grenswaarde voor geluidhinder. Echter, vaak zijn de geëigende parameters niet zo duidelijk omschreven. Deze moeten dan worden herleid uit het beleid inzake de verschillende milieuaspecten. Tabel 4.1 geeft per milieuaspect aan welke criteria worden gebruikt en de wijze waarop de effecten worden beschreven en beoordeeld (kwantitatief en/of kwalitatief).

Tabel 4.1 Beoordelingscriteria per milieuaspect

Aspecten	Beoordelingscriteria	Effectbeoordeling
Geluid	<ul style="list-style-type: none"> Aantal geluidgevoelige objecten (zoals woningen van derden¹³) waarbij – zonder mitigatie - de wettelijke geluidsnorm ($L_{den}=47$ dB) wordt overschreden Aantal geluidgevoelige objecten buiten de wettelijke geluidnorm, binnen 42 L_{den} dB Cumulatieve geluidbelasting 	Kwantitatief
Slagschaduw	<ul style="list-style-type: none"> Aantal woningen en bedrijven van derden binnen verschillende slagschaduwcontouren per jaar 	Kwantitatief
Natuur	<ul style="list-style-type: none"> Effect op beschermde gebieden (waaronder N2000) Effect op beschermde soorten 	Kwalitatief en kwantitatief (soorten)
Cultuurhistorie en archeologie	<ul style="list-style-type: none"> Aantasting cultuurhistorische waarden Aantasting archeologische waarden 	Kwalitatief
Landschap	<ul style="list-style-type: none"> Invloed op de landschappelijke structuur; Herkenbaarheid van de opstelling; Interferentie / samenhang met andere windinitiatieven of andere hoge elementen; Invloed op de rust (visueel); Invloed op de openheid; Zichtbaarheid. 	Kwalitatief
Waterhuishouding en bodem	<ul style="list-style-type: none"> Grondwater (kwaliteit) Oppervlaktewater (aanwezigheid, kwaliteit) Hemelwaterafvoer Bodemkwaliteit 	Kwalitatief
Veiligheid en ruimtegebruik	<ul style="list-style-type: none"> Bebouwing (inclusief terreinen en gebouwen voor recreatie) Wegen Industrie en inrichtingen Transportleidingen en hoogspanningsleidingen Straalpaden Vliegverkeer en radar 	Kwantitatief (aantal objecten binnen de veiligheidscontour)
Duurzame Elektriciteitsopbrengst en vermeden emissies	<ul style="list-style-type: none"> Elektriciteitsopbrengst CO₂-emissiereductie SO₂-emissiereductie NO_x-emissiereductie PM₁₀ (fijnstof) 	Kwantitatief, resp. in MWh en kton

Om de effecten van de alternatieven per aspect te kunnen vergelijken, worden deze op basis van een + / - score beoordeeld. Hiervoor wordt de volgende beoordelingschaal gehanteerd:

¹³ Woningen van derden zijn woningen die niet behoren tot de sfeer van de inrichting van het windpark

Tabel 4.2 Beoordelingsschaal

Score	Oordeel ten opzicht van de referentiesituatie
--	Het voornemen leidt tot een sterk merkbare negatieve verandering
-	Het voornemen leidt tot een merkbare negatieve verandering
0	Het voornemen onderscheidt zich niet van de referentiesituatie
+	Het voornemen leidt tot een merkbare positieve verandering
++	Het voornemen leidt tot een sterk merkbare verbetering van het milieu

4.4 Mitigerende maatregelen

De in het MER aan te geven milieueffecten kunnen door middel van het uitvoeren van mitigerende maatregelen verzacht worden of teniet worden gedaan. In het MER worden deze maatregelen, en het effect daarvan, genoemd en beschreven. Een voorbeeld van een mitigerende maatregel is het stilzetten van de turbine op momenten dat er slagschaduw hinder optreedt.

4.5 Leemten in kennis en informatie

In het MER zal worden aangegeven welke belangrijke informatie ontbreekt en welke gevolgen dit heeft voor de effectvoorspelling. Waar mogelijk zal worden aangegeven welke aanvullende onderzoeken deze leemten kunnen wegnemen.

4.6 Evaluatie en monitoring

In het MER zal aangegeven worden welke milieuaspecten tijdens en na het realiseren van het voornemen gemonitord en geëvalueerd dienen te worden, teneinde na te gaan wat de daadwerkelijk optredende milieueffecten zijn. Eventueel kunnen op basis daarvan maatregelen getroffen worden.

5 PROCEDURES EN BESLUITVORMING

5.1 Inleiding

In hoofdstuk 1 is aangegeven dat er een projectMER wordt opgesteld ten behoeve van de omgevingsvergunning voor de windturbines. In dit hoofdstuk wordt weergegeven welke stappen worden doorlopen voor de m.e.r.-procedure en in welke procedurele context dit plaatsvindt.

5.2 Vergunningen

In december 2017 hebben de initiatiefnemers van Energiepark Pottendijk een verzoek tot planologische medewerking voor het voornemen ingediend bij de gemeente Emmen. De gemeente heeft bij collegebesluit van 9 januari 2018 aangegeven procedurele medewerking te verlenen aan de realisatie van het energiepark.

Voor de realisatie en exploitatie van het windpark zijn verschillende besluiten (vergunningen) nodig:

- een omgevingsvergunning. In deze omgevingsvergunning worden de diverse aspecten opgenomen zoals bouw, milieu et cetera;
- (eventueel) een watervergunning, indien dat op grond van de Keur van het waterschap (verbodsbepalingen) is vereist.;
- (eventueel) vergunning en/of ontheffing op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb).

De gemeente Emmen is het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning, de provincie Drenthe voor de natuurvergunning en ontheffing en waterschap Hunze en Aa's voor de watervergunning.

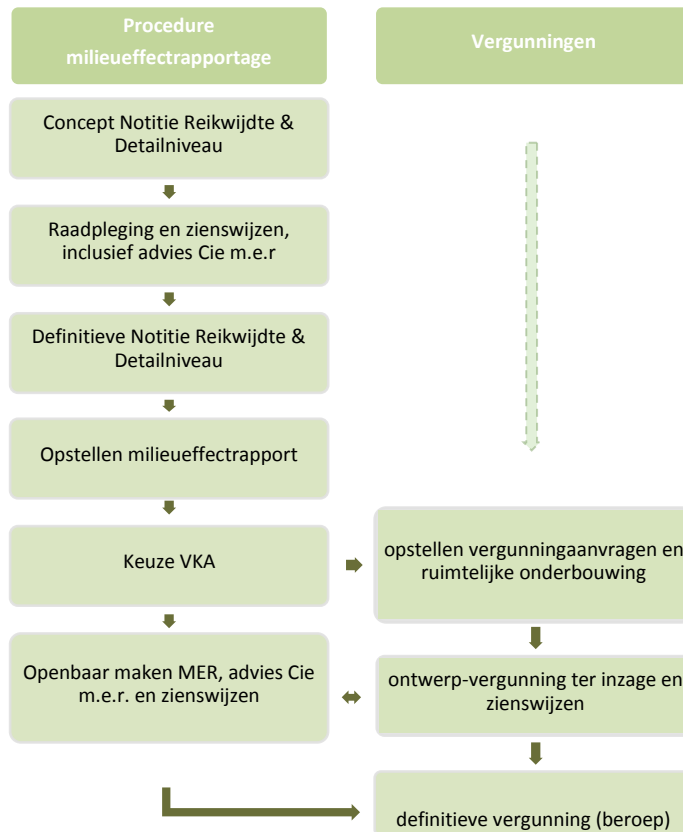
Ruimtelijk planologisch kader

Energiepark Pottendijk past niet binnen de huidige bestemming van het bestemmingsplan. Een ontwikkeling kan ruimtelijk mogelijk gemaakt door het bestemmingsplan te herzien of via een omgevingsvergunning voor het afwijken van het geldende bestemmingsplan. Voor Energiepark Pottendijk is voor deze tweede route gekozen. De vergunning van het windpark zal worden aangevraagd voor het zogenaamde 'gebruik van gronden in strijd met de ruimtelijke regels' (artikel 2.1 lid c van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). Voorwaarde bij een dergelijke vergunningaanvraag is dat het windpark niet in strijd is met de goede ruimtelijke ordening (artikel 2.12 lid 1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). De vergunning kan pas worden verleend mits is onderbouwd dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. De initiatiefnemer draagt zorg voor het opstellen van een ruimtelijke onderbouwing. Het bevoegd gezag (de gemeenteraad van Emmen) besluit of er sprake is van goede ruimtelijke ordening (via een verklaring van geen bedenking), hierbij wordt het proces zoals omschreven in de gedragscode Emmen Windenergie ook betrokken. De uitkomsten van het milieueffectrapportage worden gebruikt voor het opstellen van de goede ruimtelijke onderbouwing.

5.3 M.e.r.-procedure

Deze paragraaf beschrijft welke stappen worden doorlopen in de m.e.r.-procedure. Figuur 5.1 geeft dit schematisch weer in relatie tot de vergunningen.

Figuur 5.1 Hoofdpijnen m.e.r.-procedure Energiepark Pottendijk

Openbare kennisgeving

Het bevoegd gezag geeft openbaar kennis van het voornemen om een besluit voor te bereiden waarvoor een m.e.r. wordt doorlopen. Daarin staat:

- dat stukken ter inzage worden gelegd;
- waar en wanneer dit gebeurt;
- dat er gelegenheid is zienswijzen in te dienen over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER;
- voor wie, op welke wijze en binnen welke termijn;
- en of de Commissie voor de m.e.r. om advies zal worden gevraagd over de voorbereiding van het plan.

Raadpleging overlegpartners en betrokken bestuursorganen over reikwijdte en detailniveau

Het bevoegd gezag raadpleegt de overlegpartners en de overheidsorganen die bij de voorbereiding van het plan moeten worden betrokken over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Raadpleging gebeurt door de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau, waarin de

reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER wordt beschreven, naar de overlegpartners en betrokken bestuursorganen te verzenden. Het raadplegen van de Commissie voor de m.e.r. is niet verplicht in deze fase. Voor dit project is besloten om in deze fase wel de Commissie voor de m.e.r. te raadplegen.

Zienswijzen indienen

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau vormt tevens het belangrijkste stuk dat in het kader van de bovengenoemde openbare kennisgeving ter inzage wordt gelegd, zodat zienswijzen kunnen worden ingediend. De termijn daarvoor is 6 weken.

Advies reikwijdte en detailniveau van het MER

Deze conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau zal voor het op te stellen MER worden vastgesteld door de gemeente Emmen. Daarbij worden de ingekomen zienswijzen en het advies van de betrokken overheidsorganen meegenomen.

Opstellen MER

De eisen waaraan het MER moet voldoen zijn beschreven in artikel 7.23, eerste lid, Wm (en uiteraard deze notitie reikwijdte en detail). Samengevat moet het MER in elk geval bevatten/beschrijven:

- het doel van het project;
- een beschrijving van het project en de ‘redelijkerwijs in beschouwing te nemen’ alternatieven;
- welke plannen er eerder voor deze activiteit zijn vastgesteld en welke alternatieven daarin waren opgenomen;
- voor welk(e) besluit(en) het MER wordt gemaakt en welke besluiten met betrekking tot het project al aan het MER vooraf zijn gegaan;
- een beschrijving van de ‘huidige situatie en de autonome ontwikkeling’ in het plangebied;
- welke gevolgen het project en de alternatieven hebben voor het milieu en een motivering van de manier waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven en een vergelijking van die gevolgen met de ‘autonome ontwikkeling’;
- effectbeperkende c.q. mitigerende maatregelen;
- leemten in kennis;
- een publiekssamenvatting.

Openbaar maken van het MER en raadpleging Commissie voor de m.e.r.

Het MER wordt ter inzage gelegd en voor advies verzonden aan de Commissie voor de m.e.r. De terinzagelegging gebeurt in principe gelijktijdig met de ter inzage legging van de ontwerpvergunningen.

Zienswijzen indienen

Iedereen kan zienswijzen indienen op het MER en de ontwerpvergunning. De termijn daarvoor is 6 weken.

Advies Commissie voor de m.e.r.

De Commissie m.e.r. geeft eveneens een advies op de inhoud van het MER (toetsingsadvies) waarbij zij de ingekomen zienswijzen betreft. Eventueel geven de zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r. aanleiding tot het maken van een aanvulling op het MER, bijvoorbeeld om een aantal zaken wat verder uit te diepen of nadere accenten te leggen.

Vaststellen besluit

Het bevoegd gezag stelt de vergunning vast en geeft daarbij aan hoe rekening is gehouden met de in het MER beschreven milieugevolgen en wat de overwegingen zijn met betrekking tot de in het MER beschreven alternatieven, de zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r.

Bekendmaken plan

De definitieve besluiten worden bekendgemaakt.

Evaluatie

Het bevoegd gezag evalueert de werkelijk optredende milieugevolgen en neemt zo nodig maatregelen om de gevolgen voor het milieu te beperken.

5.4 Informatie en inspraak m.e.r.-procedure

In de milieueffectrapportage zijn twee formele inspraakmomenten:

1. tijdens de terinzagelegging van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau;
2. tijdens de terinzagelegging van de ontwerpbesluiten en bijbehorend projectMER.

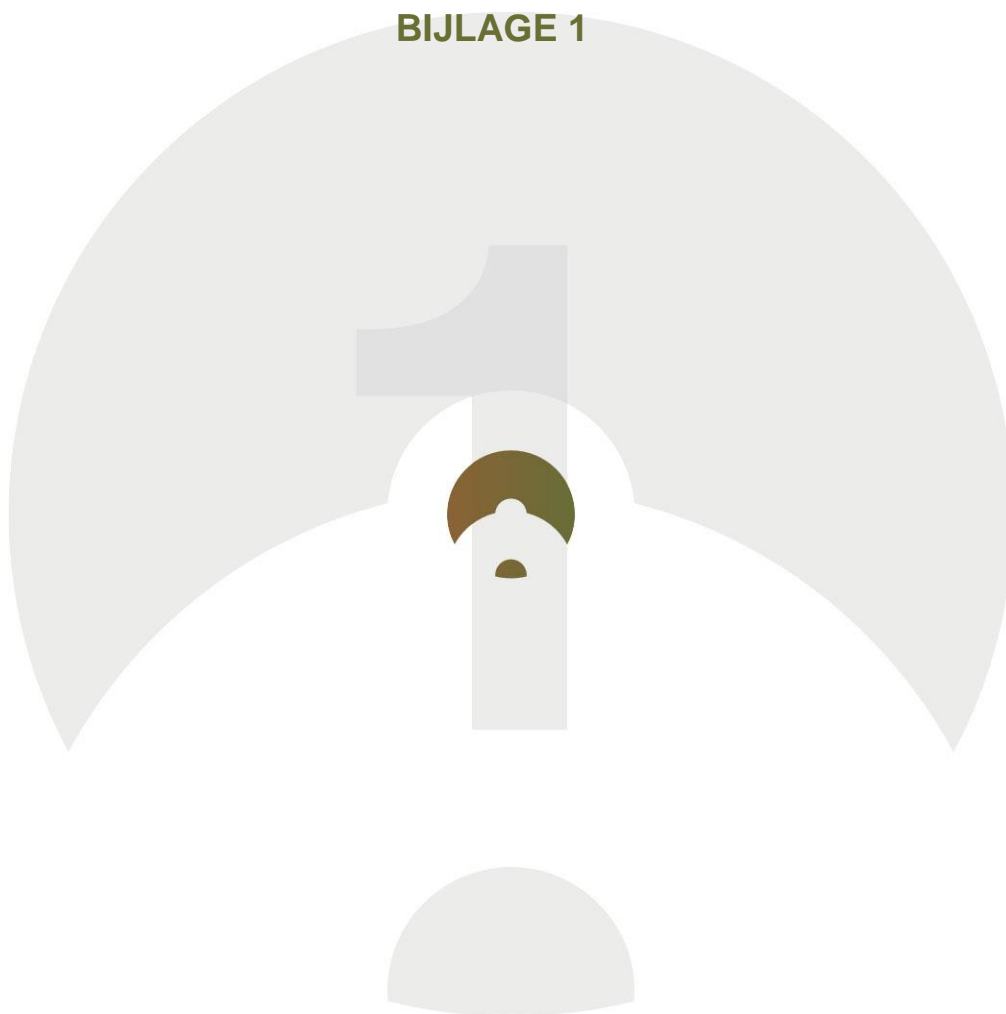
De plaatsen en tijden van deze terinzageleggingen zullen bekend gemaakt worden door middel van publicatie in één of meerdere dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze; daarbij wordt ook bekend gemaakt of en wanneer er een informatiebijeenkomst plaatsvindt. Na verwerking van de zienswijzen zullen de definitieve besluiten worden genomen.

Schriftelijke reacties kunnen gedurende de terinzagelegging onder vermelding van '**Notitie Reikwijdte en Detailniveau Energiepark Pottendijk, zaaknummer 10117-2018**' worden gestuurd via gemeente.emmen.nl of naar Burgemeester en Wethouders van Emmen, Postbus 30001, 7800 RA, Emmen.

Voor het indienen van een mondelinge reactie kunt u contact opnemen met het KCC, telefoonnummer 140591.

De ingediende zienswijzen worden meegenomen bij de vaststelling van de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

BIJLAGE 1

Gebruikte afkortingen en begrippen

Alternatief

Andere wijze dan de voorgenomen activiteit om (in aanvaardbare mate) tegemoet te komen aan de doelstelling(en). De Wet milieubeheer schrijft voor, dat in een MER alleen alternatieven moeten worden beschouwd, die redelijkerwijs in de besluitvorming een rol kunnen spelen.

Ashoogte

De hoogte van de rotor-as, waaraan de rotorbladen van de windturbine zijn bevestigd, ten opzichte van het maaiveld.

Autonome ontwikkeling

Veranderingen, die zich in het milieu zullen voltrekken als noch de voorgenomen activiteit, noch een van de alternatieven worden gerealiseerd. Zie ook 'referentiesituatie'.

Bevoegd gezag

In het kader van de Wet Milieubeheer (Wm) en de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro): één of meer overheidsinstanties die bevoegd zijn om over de activiteit van de initiatiefnemer het besluit te nemen waarvoor het Milieueffectrapport wordt opgesteld.

Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.)

Commissie van onafhankelijke deskundigen die het bevoegd gezag adviseert over de gewenste inhoud van het milieueffectrapport (niet verplicht) en in een latere fase in het toetsingsadvies over de kwaliteit van het milieueffectrapport.

Initiatiefnemer

Degene die een m.e.r.-plichtige activiteit wil ondernemen, in dit geval Energiepark Pottendijk B.V.

Mitigatie

Het verminderen van nadelige effecten (op het milieu) door het treffen van bepaalde maatregelen.

Milieueffectrapportage (m.e.r.)

De procedure van milieueffectrapportage; een hulpmiddel bij de besluitvorming, dat bestaat uit het maken, beoordelen en gebruiken van een milieueffectrapport en het evalueren achteraf van de gevolgen voor het milieu van de uitvoering van de activiteit waarvoor een milieueffectrapport is opgesteld.

MER

Milieueffectrapport. Een openbaar document waarin van een voorgenomen activiteit van redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven de te verwachten gevolgen voor het milieu in hun onderlinge samenhang op systematische en zo objectief mogelijke wijze worden beschreven.

MW

Megawatt = 1.000 kilowatt = 1.000 kW. kW is een eenheid van vermogen.

Plangebied

Dat gebied, waarbinnen de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven kan worden gerealiseerd. Vergelijk: studiegebied.

Referentiesituatie

De referentiesituatie is de huidige situatie met de autonome ontwikkeling. Dit is de situatie waarbij het voornemen niet wordt gerealiseerd. Het gebied zal zich dan ontwikkelen conform vastgesteld of voorgenomen beleid, maar zonder realisatie van het voornemen. Deze situatie dient als referentiekader voor de effectbeschrijving van de alternatieven

Rotordiameter

De diameter van de denkbeeldige cirkel die door de rotorbladen (wieken) van de windturbine worden bestreken.

Studiegebied

Dat gebied, waarbinnen de milieugevolgen dienen te worden beschouwd. De omvang van het studiegebied kan per milieuaspect verschillen. Vergelijk: plangebied.

Tiphoogte

Maat die voor windturbines wordt gebruikt om de maximale hoogte vanaf de grond aan te geven wanneer een rotorblad verticaal staat. De tiphoogte is gelijk aan de ashoogte + halve rotordiameter.

Varianten

Mogelijkheid om via (een) iets andere deelactiviteit(en) de doelstelling(en) in redelijke mate te realiseren. Dit wordt niet als complete activiteit beschreven in het MER (want dan zou er sprake zijn van een alternatief).

Wettelijke overlegpartners

Overlegpartners die geraadpleegd worden door het bevoegd gezag teneinde een advies te krijgen over het plan en het MER. Hierbij kan gedacht de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), het waterschap en eventueel buurgemeenten en provincie(s).